

ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ТЪРГОВСКИ ДОГОВОРИ И /НЕ/РЕАЛИЗАЦИЯТА ИМ ПРИ ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ – ФОРС – МАЖОР

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ФОРС-МАЖОРЪТ И МОЖЕМ ЛИ ДА СЕ ПОЗОВЕМ НА НЕГО В РЕЗУЛТАТ НА ОБЯВЕНОТО В СТРАНАТА ИЗВЪНРЕДНО ПОЛОЖЕНИЕ, РЕЗУЛТАТ ОТ ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19?

1. Дефиниция за форс-мажор

Форс-мажорът, от френски "force majeure", означава непреодолима сила, което от своя страна е непредвидимо и/или непредотвратимо събитие от извънреден характер, обстоятелство (събитие) изцяло зависещо и дължащо се на непредвидими или непрогнозируеми събития или фактори, независещи от волята или действията на едно или повече лица и в този смисъл неподлежащи на предотвратяване. Съгласно разпоредбата на чл. 306 от Търговския закон, длъжникът по търговска сделка не отговаря за неизпълнението, причинено от непреодолима сила.

Видно от горното, за да се позовете на форс-мажор, следва да е налице непредвидимо или непредотвратимо събитие от извънреден характер. Пандемията от COVID-19, във връзка с която в България беше обявено извънредно положение, може да се квалифицира като форсмажорно обстоятелство, доколкото тя представлява събитие от извънреден характер, което нито е могло да бъде предвидено, нито да бъде предотвратено с оглед мащаба и темповете ѝ на разпространение.

2. Предпоставки за позоваване на форс-мажор?

За да може да се позовете на форсмажорно обстоятелство - пандемията от COVID-19, трябва да са налице следните предпоставки:

а/. По отношение на момента: Пандемията от COVID-19 следва да е възникнала след сключването на Вашия договор.

Това означава, че договарът, за чието изпълнение изпитвате затруднения, трябва да е сключен преди появата на пандемията.

б/. По отношение на Вашето поведение по повод на договор: Не трябва да сте били в забава/неизпълнение по изпълнението на договора преди възникването на пандемията.

Следователно, няма да може да се позовете на форс-мажор, ако преди появата на пандемията вече сте били изпаднали в забава/неизпълнение във връзка с изпълнението на задълженията Ви по договора. Няма да може да се позовете на форс-мажор и ако въпреки обявеното в страната извънредно

положение и наложените мерки и ограничения разполагате с възможност да изпълните задълженията си по договора.

3. Регламентация на позоваването на форс-мажор

а/. Съгласно уговорена в договора форсмажорна клауза

В случай, че в договора Ви е предвидена форсмажорна клауза, следва да бъде установено при настъпването на какви обстоятелства можете да се позовете на нея.

б/. Съгласно предвидено в договора приложение на българското право

Ако във Вашия договор няма изринча клауза, регламентираща форс-мажор, а е уговорено, че към сключения от Вас договор приложимо ще бъде българското право, тогава може да се позовете на предвидената в Търговския закон възможност за позоваване на форсмажорни обстоятелства, посочена по-горе.

КАК МОГА ДА СЕ ПОЗОВА НА ФОРС-МАЖОР?

В случай, че не можете да изпълните задължението си по договора вследствие на настъпилото форс-мажорно обстоятелство - пандемията от COVID-19, трябва в подходящ срок да уведомите писмено Вашия контрагент в какво се състои форсмажорното обстоятелство, на което се позовавате, както и за възможните и вероятните последици от него за изпълнението на договора.

1. „Подходящ срок“

За подходящ срок, в който следва да уведомите Вашия контрагент, се приема период от около 10-тина дни, съгласно практиката по подобни въпроси.

2. Начин на уведомяване

Следва писмено да уведомите насрещната страна по договора, като в случай, че не го направите, ще дължите обезщетение за настъпилите от това за нея вреди, доколкото няма да можете да се позовете на форс-мажора или по-точно няма да сте изпълнили условията за позоваване на форс-мажора.

3. Издаване на сертификат за форс-мажор

Сертификатът за форс-мажор представлява документ, с който страните могат да се освободят от отговорност за неизпълнение или забавено изпълнение на търговска сделка, причинено от непреодолима сила.

Сертификат за форс-мажор се издава от:

- Българската търговско-промишлена палата или

- Българската стопанска камара.

ПОСЛЕДИЦИ ОТ ПОЗОВАВАНЕТО НА ФОРС-МАЖОР

1. Спиране изпълнението на договора

Докато траят извънредните обстоятелства, породени от пандемията от COVID-19, изпълнението на задълженията и на свързаните с тях насрещни задължения по договора се спира. Това означава, че изпълнението на задълженията и на двете страни по договора ще бъде спряно. След преустановяването на извънредните обстоятелства договорните задължения следва да бъдат изпълнени.

2. Прекратяване на договора

Следва да се има предвид, че ако продължителността на извънредните обстоятелства се окаже твърде дълга, Вие или Вашият контрагент може да загубите интерес от изпълнението. В този случай както Вие, така и той ще имате право да прекратите договора със съответните от това последици, но не и тези, произтичащи от виновно неизпълнение – неустойки, лихви и обезщетения за вреди, надхвърлящи размера на договорената неустойка.

Съгласно Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., следва да се има предвид, че до отмяната на извънредното положение не се прилагат последиците от забава за плащане на задължения на частноправни субекти, включително лихви и неустойки за забава, както и непаричните последици като предсрочна изискуемост, разваляне на договор и изземване на вещи.

КИНКИН & ПАРТНЬОРИ